

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΤΜΗΜΑ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ, ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑΣ

Μετάφραση αποσπάσματος από το βιβλίο

"Jews in Nazi Berlin - From Kristallnacht to Liberation"

από την αγγλική στην ελληνική γλώσσα και μεταφραστικός

σχολιασμός

Πτυχιακή Εργασία

ΤΜΗΜΑ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ, ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑΣ

Μετάφραση αποσπάσματος από το βιβλίο

"Jews in Nazi Berlin - From Kristallnacht to Liberation"

από την αγγλική στην ελληνική γλώσσα

και μεταφραστικός σχολιασμός

Παρασκευή Καραγιάννη, Ξ2017157

Πτυχιακή Εργασία

Επιβλέποντες:

Σωτήρης Λίβας

Σταύρος Κάτσιος

Κέρκυρα, Ακαδ. Έτος: 2022-2023

Περιεχόμενα

A. Πρόλογος.....	5
A.1. Μεθοδολογία	5
A.2. Ανάλυση του κειμένου αφετηρίας.....	6
A.3. Σχολιασμός της μεταφραστικής εντολής.....	7
A.4. Απόφαση της μεταφραστικής στρατηγικής (προσανατολισμένη είτε στο κείμενο αφετηρίας είτε στο κείμενο αφίξεως).....	8
A.5. Αιτιολόγηση των λύσεων των διαφόρων μεταφραστικών προβλημάτων	9
Συμπεράσματα.....	13
Βιβλιογραφικές αναφορές	14
Βιβλιογραφία.....	14
Ηλεκτρονικά βοηθήματα.....	15
B. Παράρτημα	16
Κείμενο αφετηρίας και μετάφρασμα σε δίγλωσση απεικόνιση	16

A. Πρόλογος

Η παρούσα εκπονήθηκε ως Πτυχιακή Εργασία στο πλαίσιο του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας του Ιονίου Πανεπιστημίου για το ακαδημαϊκό έτος 2022-2023. Αφορά στη μετάφραση από την αγγλική στην ελληνική γλώσσα αποσπάσματος του πρώτου κεφαλαίου “Chapter One – 1938: The Year of Fate” από το βιβλίο “Jews in Nazi Berlin - From Kristallnacht to Liberation” που εκδόθηκε το 2000 στο Βερολίνο στο πλαίσιο έκθεσης του Ιδρύματος Centrum Judaicum.

A.1. Μεθοδολογία

Οι πρώτες ενέργειες ήταν αναγνωριστικής φύσης και αποσκοπούσαν στον σχηματισμό μιας γενικής ιδέας για το επιθυμητό μετάφρασμα. Η μεθοδολογία της μετάφρασης του παρόντος αποσπάσματος περιέλαβε σε πρώτο στάδιο την ανάγνωση ολόκληρου του προς μετάφραση κεφαλαίου, καθώς και αποσπασμάτων του υπόλοιπου βιβλίου, με σκοπό την κατανόηση του περιεχομένου και τον εντοπισμό του κειμενικού είδους και της επικοινωνιακής περίστασης του πρωτοτύπου. Κατά το στάδιο αυτό δόθηκαν απαντήσεις σε μια σειρά ερωτήσεων σχετικά με τον συγγραφέα, τα μέσα, τον σκοπό, το θέμα του κειμένου, κ.α. Στη συνέχεια, δεδομένης της έκτασης του κειμένου, επιλέχθηκε, με γνώμονα τη διατήρηση νοηματικής ακεραιότητας, το σημείο στο οποίο ολοκληρώνεται το προς μετάφραση απόσπασμα.

Ακολούθησε η ανεύρεση παράλληλων κειμένων ίδιας θεματολογίας στην ελληνική και ξένη ηλεκτρονική βιβλιογραφία. Με τον τρόπο αυτό αποκτήθηκε μια εικόνα για τον τρόπο που μεταφράζονται αντίστοιχα κείμενα, ως προς το λεξιλόγιο, τη σύνταξη, το ύφος, κλπ. Παράλληλα, μελετήθηκαν πληροφορίες σε άρθρα και πολυμεσικά αρχεία που παρέχονται σε σχετικούς δικτυακούς τόπους και απευθύνονται τόσο στο ευρύ κοινό όσο και σε ειδικούς του πεδίου. Σχετικά με τους δικτυακούς τόπους, αναφέρονται ενδεικτικά αυτός του Centrum Judaicum του Βερολίνου (<https://centrumjudaicum.de/>), του Μουσείου Μνήμης του Ολοκαυτώματος των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής (<https://www.ushmm.org/>), και του Μουσείου Ολοκαυτώματος της Μελβούρνης (<https://mhm.org.au/>).

Αφού εντοπίστηκε το είδος του κειμένου, το υφολογικό του επίπεδο και άλλα γλωσσικά χαρακτηριστικά, ξεκίνησε η μεταφραστική διαδικασία σημειώνοντας τις

πιθανές μεταφραστικές δυσκολίες ή τα προβλήματα, τα οποία σε δεύτερο χρόνο μελετήθηκαν εκτενέστερα. Παράλληλα με τη μεταφραστική διαδικασία και την ολοκλήρωση της μετάφρασης, η οποία περιλαμβάνεται στο παρόν αρχείο ως παράρτημα, συντάχθηκε ο ανάλογος σχολιασμός του τρόπου με τον οποίο επιλύθηκαν οι όποιες μεταφραστικές δυσκολίες.

A.2. Ανάλυση του κειμένου αφετηρίας

Η ανάλυση του πρωτοτύπου βασίστηκε στις εξής παραμέτρους: συγγραφέας και θέμα του κειμένου, κειμενικό είδος και κειμενικός τύπος, επικοινωνιακή περίσταση και γλωσσική ανάλυση του κειμένου-πηγής.

Η αγγλόφωνη έκδοση του παρόντος βιβλίου πραγματοποιήθηκε υπό την αιγίδα του University of Chicago Press ως συνοδευτική σχετικής έκθεσης για το Ολοκαύτωμα που διεξήχθη στο ίδρυμα Centrum Judaicum, το οποίο στεγάζεται στη Νέα Συναγωγή. Πρόκειται για μουσείο της ιστορίας των Εβραίων στο Βερολίνο, το οποίο προκάλεσε θετικές εντυπώσεις με την έναρξη της λειτουργίας του το 2000. Επιμελητές της έκδοσης διετέλεσαν οι Hermann Simon, Γερμανός ιστορικός και επί 27 χρόνια διευθυντής του Ιδρύματος Centrum Judaicum, η Beate Meyer, ερευνήτρια στο Ινστιτούτο Ιστορίας των Γερμανών Εβραίων στο Αμβούργο της Γερμανίας και η Chana Schütz, επιστημονική συνεργάτης και υποδιευθύντρια του Centrum Judaicum.

Το βιβλίο αποτελείται από ένα πλούσιο αρχείο που περιλαμβάνει φωτογραφίες, μαρτυρίες, δοκίμια, επίσημα και προσωπικά έγγραφα που περιγράφουν την πολύπλευρη εικόνα της καθημερινής ζωής των Εβραίων στη ναζιστική πρωτεύουσα κατά το απόγειο της εξουσίας του χιτλερικού καθεστώτος. Τα δοκίμια και οι εικόνες του βιβλίου χωρίζονται σε θεματικές ενότητες, καθεμία από τις οποίες αντιπροσωπεύει μια διαφορετική πτυχή της εμπειρίας των Εβραίων στο Βερολίνο, καλύπτοντας θέματα όπως η μετανάστευση, ο σιωνισμός, η απέλαση, η προδοσία, η επιβίωση και άλλα. Για να συμπληρώσουν τα ντοκουμέντα, οι επιμελητές περιλαμβάνουν μια εκτενή σειρά συνεντεύξεων με επιζώντες των ναζιστικών διώξεων, οι οποίοι αφηγούνται την αυξανόμενη βαρβαρότητα του Ράιχ.

Με βάση τα παραπάνω αλλά και με το πρωτότυπο κείμενο το οποίο απευθύνεται στο ευρύ κοινό που επισκέπτεται το μουσείο, γίνεται αντιληπτό ότι το ύφος του κειμένου ως προς τα εκφραστικά μέσα και το λεξιλόγιο είναι απλό και

προσωπικό, με κάποια λογοτεχνικά και δραματικά στοιχεία. Πρόκειται για ιστορικές αναφορές που με αμεσότητα στοχεύουν στο να δώσουν την αίσθηση του πώς ήταν για τους Εβραίους η ζωή στη σκιά των φυλετικών νόμων και της αυξανόμενης βίας και να παρουσιάσει τις πτυχές του γερμανικού εβραϊσμού από μια ρητά εβραϊκή οπτική γωνία, όπως επισημαίνει στον πρόλογό του και ο Hermann Simon, καταδεικνύοντας έτσι την επικοινωνιακή κατάσταση του πρωτοτύπου.

A.3. Σχολιασμός της μεταφραστικής εντολής

Η προ-μεταφραστική διαδικασία και η μεταφραστική μεθοδολογία που ακολουθήθηκε, σε συνδυασμό με τη μεταφραστική εντολή, είτε δίδεται από τον αναθέτη του έργου, είτε -ελλείψει της προηγούμενης συνθήκης- επινοείται από τον μεταφραστή, εξασφαλίζουν την εγκυρότητα των μεταφραστικών επιλογών.

Η ολοκλήρωση της ανάλυσης του κειμένου-πηγής παραθέτει πλέον τις απαραίτητες πληροφορίες ώστε να τεκμηριωθεί η μεταφραστική εντολή και ο σκοπός του μεταφράσματος. Το πρωτότυπο κείμενο στοχεύει στην ενημέρωση των ενδιαφερομένων για το θέμα στον αγγλόφωνο χώρο και στην έκφραση των συναισθημάτων που βίωσαν οι διωκόμενοι Εβραίοι του Βερολίνου την περίοδο της ανόδου του φασιστικού καθεστώτος του Χίτλερ. Τον ίδιο σκοπό οφείλει να επιτελεί το μετάφρασμα για τους ελληνόφωνους αναγνώστες.

Βάσει, λοιπόν, της μεταφραστικής εντολής, το κείμενο-στόχος πρόκειται να δημοσιευθεί σε αντίστοιχο χρόνο πρόσληψης και στο αντίστοιχο μέσο, ένα ελληνόγλωσσο βιβλίο που θα φιλοξενεί άρθρα, μαρτυρίες, εικόνες και δοκίμια ιστορικού ενδιαφέροντος. Το κοινό-στόχος διαθέτει τα ίδια χαρακτηριστικά με το κοινό-πηγή, λαμβάνοντας, μάλιστα, υπόψη, ότι υπήρξε μεγάλο ποσοστό Ελλήνων εβραίων που υπέστησαν διώξεις και αποτελεί μέρος του αναγνωστικού κοινού. Παρά το πλαίσιο αυτό, δεν θα πρέπει να αγνοηθούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που οφείλονται στο διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο και στο γεγονός ότι η ελληνική γλώσσα έχει αρκετές διαφορές με την αγγλική σε όλα τα επίπεδα. Απαιτείται, λοιπόν, να γίνουν οι απαραίτητες προσαρμογές, προκειμένου το «μήνυμα» να παραμείνει το ίδιο και, κυρίως, να συναντήσει τους αναγνώστες. Το κείμενο-στόχος διατηρεί τις ίδιες κειμενικές λειτουργίες με το πρωτότυπο, οι οποίες έχουν σχολιαστεί ενδελεχώς

παραπάνω, δεδομένου ότι ο επικοινωνιακός στόχος και οι αποδέκτες δεν μεταβάλλονται.

A.4. Απόφαση της μεταφραστικής στρατηγικής (προσανατολισμένη είτε στο κείμενο αφετηρίας είτε στο κείμενο αφίξεως)

Όταν αναφερόμαστε σε επιλογή μεθοδολογίας, εννοούμε ουσιαστικά την επιλογή των μέσων με την ευρεία έννοια που θα χρησιμοποιήσει ο μεταφραστής για να επιτελέσει το έργο του. Σκοπός είναι ο παραλήπτης του μεταφράσματος να αποκομίσει τις ίδιες πληροφορίες με τον αναγνώστη του πρωτοτύπου, προκειμένου αυτό να είναι ακριβές. Για την επίτευξη αυτού του σκοπού, είναι απαραίτητο να ληφθεί μια απόφαση σχετικά με τη μεταφραστική στρατηγική που θα οδηγήσει στον επιθυμητό σκοπό. Σημειώνεται ότι, όπως αναφέρουν οι Γραμμενίδης κ.α. (2015), η μεταφραστική στρατηγική (translation strategy) αποτελεί ένα συνολικό σχέδιο δράσης και αντιμετώπισης ενός προς μετάφραση κειμένου εκ μέρους ενός μεταφραστή/μιας μεταφράστριας, το οποίο επιλέγεται βάσει της μεταφραστικής πρόθεσης και άλλων επικοινωνιακών ή ιδεολογικών παραγόντων.

Οι μεταφραστικές στρατηγικές αποτελούν παράδειγμα σκέψης με βάση ένα μοντέλο που, ωστόσο, δέχεται ότι υπάρχουν δύο άκρα, από τα οποία επιλέγεται είτε το ένα, είτε το άλλο. Παραδοσιακό δίπολο αποτελούν οι στρατηγικές της οικειοποίησης (domestication) και της ξενοποίησης (foreignization) που στη σύγχρονη μορφή τους περιγράφηκαν και συζητήθηκαν εκτενώς από τον Lawrence Venuti (1995) και αποτέλεσαν αντικείμενο συζήτησης ήδη από τα πρώιμα χρόνια της μεταφρασεολογίας, ενώ τις συναντάμε και με διαφορετικά ονόματα στη βιβλιογραφία, καθώς προτάθηκαν κατά καιρούς διάφορα παρόμοια ζεύγη στρατηγικών. Η «οικειοποίηση» στοχεύει στην προσαρμογή του πρωτοτύπου κειμένου στη γλώσσα και, κατ' επέκταση, στην κουλτούρα-στόχο, προκειμένου να δημιουργηθεί στον αναγνώστη το αίσθημα του οικείου και όχι της ξενικότητας. Η στρατηγική της οικειοποίησης χρησιμοποιείται για την ενίσχυση εθνοκεντρικών αξιών προκειμένου να επικαλυφθούν οι διαφορές μεταξύ του πολιτισμού προέλευσης και του πολιτισμού μετάφρασης. Η «ξενοποίηση», από την άλλη, στοχεύει στη διατήρηση του στοιχείου της διαφορετικότητας, κρατώντας τον αναγνώστη πιο κοντά στο κείμενο-πηγή (Venuti, 1995). Η ξενοποίηση αναφέρεται στην διατήρηση των

πολιτιστικών και γλωσσικών στοιχείων του πρωτότυπου κειμένου κατά τη μετάφρασή του σε ένα νέο κοινωνικό και γλωσσικό πλαίσιο, με αποτέλεσμα το μεταφρασμένο κείμενο να αποτελεί μία διαφορετική οπτική στο ισχύον αξιακό σύστημα. Ακολουθώντας τη στρατηγική αυτή ο μεταφραστής επιτρέπει την εισαγωγή νέων στοιχείων στο επικρατούν κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο, στοιχεία που όχι μόνο μπορεί να είναι ξένα αλλά και να έρχονται σε σύγκρουση με αυτό.

Μέσα στο πλαίσιο αυτό και με βάση τα παραπάνω, η στρατηγική που ακολουθήθηκε στην προκειμένη περίπτωση είναι αυτή της ξενοποίησης (foreignization) και οι μεταφραστικές επιλογές είναι προσανατολισμένες στο κείμενο αφετηρίας. Κριτήρια για την επιλογή αυτή αποτέλεσε το γεγονός ότι το κείμενο αφετηρίας δεν μπορεί εν γένει να μεταφραστεί με τρόπο που να προκαλεί οικειότητα στο κοινό-στόχο, καθώς αυτό δεν βίωσε τα γεγονότα που περιγράφονται με τον ίδιο τρόπο. Ωστόσο, η διατήρηση των πολιτισμικών ενδεικτών και των στοιχείων της άλλης κουλτούρας, ενδέχεται να βρει κοινά σημεία με τους Έλληνες της εβραϊκής κοινότητας, οι οποίοι αποτελούν επίσης σημαντικό μέρος του κοινού-στόχου, έχουν βιώσει τις τραυματικές εμπειρίες και τα γεγονότα που περιγράφονται και το μετάφρασμα δεν θα μπορούσε να τους «αγγίξει» σε περίπτωση εφαρμογής διαφορετικής στρατηγικής. Συμπερασματικά, η επιλογή της στρατηγικής της ξενοποίησης εξυπηρετεί την μεταφορά των νοημάτων τόσο προς το ευρύ κοινό, όσο και προς το «ειδικότερο» κοινό των Ελλήνων εβραίων αναγνωστών.

Φυσικά, η αυστηρή εφαρμογή της ξενοποίησης δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα της μεταφραστικής πράξης και είναι σπάνιες οι φορές που επιλέγεται αμιγώς είτε το ένα είτε το άλλο άκρο. Στις περισσότερες περιπτώσεις, όπως και στη συγκεκριμένη, εφαρμόζεται μια «στρατηγική υβριδικότητα», καθώς σε μια μετάφραση συνυπάρχουν σε διαφορετικό βαθμό και οι δύο στρατηγικές, ωστόσο, συνήθως υπερισχύει η μία από τις δύο, με την έννοια ότι εφαρμόζεται σε περισσότερα σημεία του κειμένου από ό,τι η άλλη [Γραμμενίδης κ.α. (2015)].

A.5. Αιτιολόγηση των λύσεων των διαφόρων μεταφραστικών προβλημάτων

Έχει σημασία εισαγωγικά στην ενότητα αυτή να επισημανθεί η διαφορά μεταξύ του μεταφραστικού προβλήματος και της μεταφραστικής δυσκολίας. Το μεταφραστικό πρόβλημα αφορά στο ίδιο το κείμενο και μπορεί να σχετίζεται με το

είδος του, το ύφος, τη μορφολογία της ΓΠ ή λογοπαίγνια, νεολογισμούς, κ.α., και παραμένουν προβλήματα ακόμη και όταν ο μεταφραστής γνωρίζει πώς να τα αντιμετωπίσει. Αντίθετα, οι μεταφραστικές δυσκολίες εξαρτώνται από τις ικανότητες του μεταφραστή και είναι δυνατόν να ξεπεραστούν με την ενίσχυση αυτών ή την παροχή περαιτέρω μεταφραστικών οδηγιών και γνώσεων επί του πραγματευόμενου από το κείμενο θέματος (Παριανού 2010 στο Κελάνδριας 2009:2).

Κατά τη μετάφραση του παρόντος κειμένου συναντήθηκαν μεταφραστικές δυσκολίες αλλά και προβλήματα. Οι περισσότερες εξ αυτών αφορούσαν σε πολλαπλές αποδόσεις και συνωνυμίες, κυρίως στο επίπεδο του ύφους των ρημάτων και των επιθέτων, υπήρξαν, ωστόσο και περιπτώσεις προβλημάτων που οφείλονταν στα κοινωνικοπολιτικά *realia* της ΓΠ. Ως παραδείγματα του τρόπου με τον οποίο αντιμετωπίστηκαν αυτές οι δυσκολίες και τα προβλήματα, αναφέρονται τα εξής:

- The Year of Fate → Η χρονιά της καταδίκης

Ως άλλες πιθανές αποδόσεις εξετάστηκαν οι όροι: μοίρα, ειμαρμένη, πεπρωμένο, γραφτό. Σύμφωνα με το λεξικό του Κριαρά, ως *μοίρα*, ορίζεται μεταξύ άλλων, η τύχη, το πεπρωμένο, καθώς και ο θάνατος. Ως «πεπρωμένο» στο λεξικό του Τριανταφυλλίδη ορίζεται «η μοίρα του καθενός, ό,τι δηλαδή αυτή έχει ορίσει για τον καθένα» και «ο προορισμός και οι επιδιώξεις ενός ανθρώπινου συνόλου, όπως αυτά έχουν διαμορφωθεί στα πλαίσια της ιστορικής εξέλιξης». Πρόκειται για όρους που δεν συμπεριλαμβάνουν το ποιητικό αίτιο, κάτι που επιλέχθηκε να τονιστεί στην παρούσα περίπτωση. Για τον λόγο αυτό προτιμήθηκε η απόδοση *καταδίκη*, η οποία αναφέρεται ως «δυσάρεστη κατάσταση, δυστυχία που υφίσταται κάποιος» ή «δυσοίωνη πρόβλεψη για την εξέλιξη μιας κατάστασης ή πρόκληση μιας δυσάρεστης εξέλιξης», απόδοση που επισημαίνει την τιμωρία του εβραϊκού λαού όχι ως τυχαίο γεγονός από οποιαδήποτε ανώτερη δύναμη, αλλά ως αποτέλεσμα του γερμανικού ναζισμού. Για τους ίδιους λόγους, όπως και για το υφολογικό επίπεδο της απόδοσης *γραφτό*, απορρίφθηκε και η απόδοση *ειμαρμένη*.

- smear campaign → συκοφαντική προπαγάνδα

Ο όρος αναφέρεται στη δυσφημιστική προπαγάνδα που άσκησαν οι Ναζί εναντίον των Εβραίων προκειμένου να τους απαξιώσουν και να ενεργοποιήσουν τα αντισημιτικά αισθήματα του γερμανικού λαού. Μολοντί ο όρος της ΓΠ αντιστοιχεί στην απόδοση «εκστρατεία συκοφάντησης/ σπίλωσης/ αμαύρωσης/ δυσφήμισης» στη

ΓΣ, προτιμήθηκε η απόδοση *συκοφαντική προπαγάνδα* και όχι ως *εκστρατεία* καθώς στο λεξικό του Τριανταφυλλίδη ως «προπαγάνδα» ορίζεται, μεταξύ άλλων «η μονομερής, στρεβλή, μεροληπτική μετάδοση πληροφοριών με ιδιοτελείς στόχους», κάτι που ισχύει στη συγκεκριμένη περίπτωση και αποδίδει την έννοια με μεγαλύτερη σαφήνεια. Επιπλέον, ως σύμπλοκο, η απόδοση «συκοφαντική προπαγάνδα» απαντά συχνότερα στην ελληνική βιβλιογραφία.

- Reichswasserleiche (Water-Corpse of the Reich) → Reichswasserleiche
(Πνιγμένη του Ράιχ)

Η μετάφραση του παρόντος σημείου αποτέλεσε μεταφραστικό πρόβλημα. Ο όρος εκφράζεται στην γερμανική ως σύνθετη λέξη και στην αγγλική ως σύνθετη με ενωτικό, όμως στην ελληνική γλώσσα δεν υφίσταται η αναφορά σε *πλωτό πτώμα*, σε *επιπλέον πτώμα*, σε *πτώμα του νερού*, δεν υπάρχει διαφορά μεταξύ ενός πτώματος κι ενός πτώματος από πνιγμό ή ενός πτώματος μέσα σε υγρό στοιχείο. Επίσης, πιθανές αποδόσεις ως *Πτώμα του Ράιχ στο Νερό* ή *Πτώμα του Ράιχ που επιπλέει στο νερό* θεωρήθηκαν αρκετά μακροσκελείς σε σύγκριση με τον αρχικό όρο και απορρίφθηκαν. Θωρήθηκε ότι η απόδοση *πνιγμένη* μεταφέρει την έννοια ενός πτώματος από πνιγμό, αν και δεν διευκρινίζει εάν το πτώμα βρίσκεται εντός του νερού ή όχι. Ως λύση προτιμήθηκε η διατήρηση του αρχικού όρου σε εισαγωγικά με σύντομη επεξήγηση σε παρένθεση, όπως αναφέρεται στο πρωτότυπο κείμενο, και έχοντας επίγνωση για τη μη πλήρη μετάδοση του ακριβούς νοήματος από τη ΓΠ στη ΓΣ.

- Tag der Deutschen Scherbe → Ημέρα των Γερμανικών Θρύψαλων

Σε αντίθεση με την Νύχτα των Κρυστάλλων, η οποία έχει αποδοθεί στην ελληνική και μάλιστα με περισσότερο από έναν τρόπους, δεν εντοπίστηκε σε παράλληλα κείμενα απόδοση του παρόντος πολυλεκτικού όρου. Άλλες πιθανές αποδόσεις ήταν οι *Θραύσματος*, *Θρύμματος*. Σύμφωνα με το λεξικό του Τριανταφυλλίδη, το «θραύσμα» αναφέρεται σε διάσπαση σε μικρά κομμάτια αντικειμένου, ενώ το «θρύψαλο» σε θρυμματισμό αντικειμένου, συνήθως τζαμιού. Η εννοιολογική διαφορά είναι μικρή, ωστόσο και το γερμανοελληνικό λεξικό PONS αποδίδει τον όρο *Scherbe* ως *θρύψαλο*. Νοηματικά, καθώς ο όρος αναφέρεται στην Νύχτα των Κρυστάλλων, θεωρήθηκε σωστότερη η απόδοση «Ημέρα του Γερμανικού Θρύψαλου». Ο χρήση πληθυντικού πραγματοποιήθηκε για λόγους πρόσδοσης λυρικότητας στις δύο ελληνικές αποδόσεις,

ώστε η απόδοση να αντιστοιχίζεται ηχητικά με τον πληθυντικό που υπάρχει στην *Νύχτα των Κρυστάλλων*. Ο πρωτότυπος όρος διατηρήθηκε σε παρένθεση, προκειμένου ο αναγνώστης να έχει τη δυνατότητα να αναζητήσει τις αντίστοιχες πηγές.

- Josef Goebbels → Γιόζεφ Γκαίμπελς

Με αφορμή τη μετάφραση του ονόματος αυτού θα πρέπει να γίνει αναφορά στην μέθοδο μετάφρασης όλων των κύριων ονομάτων που περιλαμβάνονται στο κείμενο. Σύμφωνα με τη στρατηγική της ξενοποίησης που ακολουθήθηκε στο μετάφρασμα, τα πρωτότυπα ονόματα έχουν διατηρηθεί όπως αναφέρονται στην ΓΠ. Ωστόσο, η συχνή αναφορά σε ανθρωπύμια και τοπωνύμια θεωρήθηκε ότι ενδεχομένως θα κουράσει τον αναγνώστη και θα καθυστερεί την ταχύτητα ανάγνωσης, συνεπώς, ορισμένα ονόματα με σαφή εκφορά στην ελληνική έχουν μεταγραφεί (π.χ. Hans Reichmann, Χανς Ράιχμαν). Αυτούσια έχουν διατηρηθεί όλα τα τοπωνύμια για λόγους ακρίβειας, ενώ για το όνομα του Γκαίμπελς επιλέχθηκε η παγιωμένη απόδοση στην ελληνική και όχι η απόδοση που συμφωνεί με την αρχή της απλογράφησης των ξένων κύριων ονομάτων (Γκέμπελς).

- bar mitzvah → Μπαρ Μιτσβά

Πρόκειται για όρο που ανήκει στα realia του εβραϊκού πολιτισμού με τον οποίο ο πολιτισμός της ΓΣ δεν είναι εξοικειωμένος. Η απόδοση επιλέχθηκε με κριτήριο την συχνότερη εμφάνιση στην ελληνική επιστημονική βιβλιογραφία, ενώ εντοπίστηκαν και οι αποδόσεις Μπαρ Μίτσβα, και μπαρ-μίτσβα, οι οποίες ωστόσο δεν τεκμηριώνονται. Θα μπορούσε να διατηρηθεί αυτολεξεί ο πρωτότυπος όρος, όμως θεωρήθηκε ότι η μορφή του θα δημιουργούσε δυσκολία στην ανάγνωση από τους αποδέκτες στην ΓΣ.

- a certain vigilantism → ένα είδος αυθαίρετου εκδικητισμού

Ο αρχικός όρος περιλαμβάνει πλήθος εννοιών και ορίζεται με πολλούς και διαφορετικούς τρόπους, μεταξύ των οποίων *η επιβολή του νόμου που αναλαμβάνεται χωρίς νομική εξουσιοδότηση από μια αυτοδιοριζόμενη ομάδα ανθρώπων* (Oxford Dictionary). Άλλες αποδόσεις περιλαμβάνουν τον «αυτόκλητο τιμωρό» (για τον όρο vigilante) ή τον «αυτόκλητο τοποτηρητή». Υπό την έννοια αυτή θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ως απόδοση η *αυτοδικία*, η οποία στο λεξικό του Τριανταφυλλίδη

αναφέρεται ως η αυθαίρετη ανταπόδοση αδικήματος, η τιμωρία κάποιου που μας αδίκησε, από εμάς τους ίδιους και όχι από το νόμο. Ωστόσο, δεν μπορούν να μη ληφθούν υπόψη αποδόσεις όπως τιμωρητισμός που συμβαίνει όταν κάποιος παραβαίνει τον νόμο ή εκδικητισμός, που σημαίνει την τιμωρία αδικήματος για ικανοποίηση μίσους (Λεξικό Τριανταφυλλίδη). Συνολικά, πρόκειται για έννοιες αρκετά κοντά μεταξύ τους, που όμως δεν αντιστοιχούν απόλυτα στις υπάρχουσες ελληνικές αποδόσεις. Εξετάστηκε για τον λόγο αυτό ως απόδοση ο όρος «βιτζίλαντισμός», ο οποίος όμως δεν κατέστη δυνατό να τεκμηριωθεί. Η τελική επιλογή απόδοσης έγινε με βάση το συγκεκριμένο με την προσθήκη του επιθέτου «αυθαίρετος», ώστε να μεταφερθεί το νόημα όσο το δυνατόν σαφέστερα.

- the torments bear the **refined** mark of this century → τα βασανιστήρια φέρουν τα εξευγενισμένα χαρακτηριστικά αυτού του αιώνα

Για τον πρωτότυπο όρο *refined* εξετάστηκαν επιπλέον οι αποδόσεις *εκλεπτυσμένος* και *ευγενικός*, οι οποίες επίσης θα ταίριαζαν, ωστόσο προσδίδουν ιδιαίτερα ειρωνικό ύφος στην πρόταση και δεν υπήρχε η βεβαιότητα για τέτοιου είδους πρόθεση από την πλευρά του συγγραφέα. Επιπλέον, και από νοηματική σκοπιά, γίνεται αναφορά σε βασανιστήρια που δεν πραγματοποιούνται με τη βαρβαρότητα του παρελθόντος, παραμένουν όμως βασανιστήρια. Προτιμήθηκε η απόδοση *εξευγενισμένα*, η οποία περιγράφει την «βελτίωση» στον τρόπο με τον οποίο κάποιος υποβάλλεται σε αυτά χωρίς να τα καθιστά εξ ολοκλήρου «ευγενικά» ή «εκλεπτυσμένα» ενώ παράλληλα εμπεριέχεται μια δόση ειρωνείας, χωρίς η πρόταση να γίνεται αμιγώς ειρωνική.

- shamelessness → αισχρότητα

Η μεταφραστική δυσκολία στο σημείο αυτό έγκειται στις πολλαπλές και συνώνυμες αποδόσεις του αρχικού όρου στην ΓΣ, οι οποίες παρουσιάζουν μεταξύ τους λεπτές διαφορές. Μεταξύ των αποδόσεων εξετάστηκαν οι όροι *ζεδιαντροπιά*, *αναίδεια*, *αναισχυντία*, *αδιαντροπιά*, *θρασύτητα*, *αχρειότητα*. Τελικά επιλέχθηκε μια απόδοση που ταιριάζει στο επίπεδο ύφους και περιλαμβάνει όλα τα νοήματα της έλλειψης ντροπής, της κακοήθειας, της ανηθικότητας, τα οποία περικλείει ο πρωτότυπος όρος.

Συμπεράσματα

Τα εξαγόμενα συμπεράσματα σχετίζονται με τη διαπίστωση πως η μετάφραση αποτελεί επικοινωνιακή διαδικασία και απαιτεί την ανάπτυξη συγκεκριμένων

δεξιοτήτων, οι οποίες δεν αποκτώνται αυτόματα και αυτονόητα κατά την εκμάθηση μιας γλώσσας. Το πρωτότυπο κείμενο και το μετάφρασμα θα πρέπει να εντάσσονται στην ίδια κατηγορία (π.χ. επιστημονικό εγχειρίδιο, ενημερωτικό έντυπο κλπ.) και να εξυπηρετούν τον ίδιο επικοινωνιακό σκοπό. Αυτό απαιτεί και την προσαρμογή των γλωσσικών μέσων στον επικοινωνιακό στόχο, κάνοντας σαφές πως η κατανόηση και, στη συνέχεια, η μετάφραση δεν απαιτεί μόνο γλωσσική επάρκεια και μεταφραστική τεχνική, αλλά έγκειται στο μεταφραστικό ταλέντο και στις επικοινωνιακές δεξιότητες του μεταφραστή, ο οποίος θα πρέπει να γνωρίζει τη δομή και τις συμβάσεις της γλώσσας πηγής και της γλώσσας στόχου, να αντιλαμβάνεται και να κατανοεί έννοιες και νοήματα και να διαθέτει τις δεξιότητες που θα του επιτρέψουν να μεταφράζει επιλέγοντας την καταλληλότερη κατά περίπτωση απόδοση, συνδυασμός που οι ειδικοί του EMT (European Master's in Translation, 2009:3) όρισαν ως Μεταφραστική Ικανότητα (MI).

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Γραμμενίδης, Σ., Δημητρούλια, Ξ., Κουρδής, Ε., Λουπάκη, Ε., Φλώρος, Γ., (2015). Διεπιστημονικές προσεγγίσεις της μετάφρασης. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Ανακτήθηκε 28/12/2022 από <http://hdl.handle.net/11419/3901>.
- ΠΑΡΙΑΝΟΥ, Α. (2010). Διδακτική της ειδικής μετάφρασης – Λειτουργική προσέγγιση και περιφερειακές γλώσσες». Έφη Λάμπρου & Γιώργος Φλώρος (επιμ.): Σύγχρονες τάσεις στη Διδακτική της μετάφρασης στον ελληνόφωνο χώρο. Ελληνικά Γράμματα Α.Ε., Αθήνα. Στο Κελάνδριας, Π. (2009). Η ορολογική ασάφεια των οικονομικών κειμένων ως μεταφραστικό πρόβλημα. ΕΛΕΤΟ – 7ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία», Αθήνα. Ανακτήθηκε 28/12/2022 από https://www.eleto.gr/download/Conferences/7th%20Conference/7th_31-15-KelandriasPanayotis_Paper_V03.pdf
- EUROPEAN MASTER'S IN TRANSLATION EXPERT GROUP (2009). Competences for professional translators, experts in multilingual and multimedia communication. Ανακτήθηκε 28/12/2022 από https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/emt_competences_translators_en.pdf

Βιβλιογραφία

- ΒΗΔΕΝΜΑΙΕΡ, Α. (2009). Ερευνητική ικανότητα - Το μεγάλο μυστικό των μεταφραστών. Πρακτικά 2ης συνάντησης Ελληνόφωνων Μεταφρασεολόγων. Ανακτήθηκε 28/12/2022 από <https://www.frl.auth.gr/sites/metafrasi/PDF/Videnmayer.pdf>
- Μανιατάκος, Μ. (2018). Πως παρουσιάζει το εβραϊκό μουσείο της Ελλάδας το Ολοκαύτωμα των Ελλήνων Εβραίων. Ανακτήθηκε 28/12/2022 από <https://amitos.library.uop.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/4859/%ce%9c%ce%91%ce%9d%ce%99%ce%91%ce%a4%ce%91%ce%9a%ce%9f%ce%a3.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Πολίτης, Μ. (2012). Ζητήματα γνωσιακής προσέγγισης της διδακτικής της μετάφρασης. Εκδόσεις Ανατολικός, Αθήνα, σελ 127-171. Ανακτήθηκε 28/12/2022 από https://www.academia.edu/6167209/%CE%9C%CE%B5%CF%84%CE%B1%CF%86%CF%81%CE%B1%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CE%BC%CE%B5%CE%B8%CE%BF%CE%B4%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%AF%CE%B1
- ΚΕΝΤΡΩΤΗΣ, Γ. (1996). Θεωρία και πράξη της μετάφρασης. Αθήνα: Εκδόσεις Δίαυλος.
- Λάμπρου, Έ., & Φλώρος, Γ. (2010). Η διδακτική της μετάφρασης στον ελληνόφωνο χώρο. Σύγχρονες τάσεις και προοπτικές [Translation Didactics in Greek-speaking Countries: Trends and Prospects]. Ελληνικά Γράμματα. Ανακτήθηκε 28/12/2022 από https://www.researchgate.net/profile/Georgios-Floros-4/publication/309429381_E_Didaktike_tes_Metaphrases_ston_Ellenophono_Choro/links/5810a70f08aee15d4914c890/E-Didaktike-tes-Metaphrases-ston-Ellenophono-Choro.pdf
- Ρούσσου, Κ. (2003). Η γενοκτονία των Εβραίων της Ευρώπης: εικόνες και στερεότυπα μέσα από τη ναζιστική προπαγάνδα: ο αντισημιτικός λόγος της Νέας Ευρώπης της Θεσσαλονίκης (Απρίλιος 1941-Δεκέμβριος 1943) (Bachelor's thesis). Ανακτήθηκε 28/12/2022 από [file:///C:/Users/giorges_lenovo/Downloads/P0013362%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/giorges_lenovo/Downloads/P0013362%20(1).pdf)

Ηλεκτρονικά βοηθήματα

Η Πύλη για την ελληνική γλώσσα: <https://www.greek-language.gr/greekLang/index.html>

Αποθετήριο Κάλλιπος: <https://repository.kallipos.gr/>

Ιδρυματικό Αποθετήριο Πανεπιστημίου Θεσσαλίας: <https://ir.lib.uth.gr/xmlui/?locale=%20attribute=el>

Πλατφόρμα Τηλεκπαίδευσης ΕΚΠΑ: <https://eclass.uoa.gr/>

Πλατφόρμα Τηλεκπαίδευσης ΑΠΘ: <https://opencourses.auth.gr/>

Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών: <https://www.didaktorika.gr/eadd/>

B. Παράρτημα

Κείμενο αφετηρίας και μετάφρασμα σε δίγλωσση απεικόνιση

Chapter One 1938: The Year of Fate hermann simon Kurt Jakob Ball-Kaduri, who in 1944–47 had already started to collect reports from the persecuted German Jews in Palestine and who deposited his own memoirs at the Yad Vashem Archive in Jerusalem, wrote the following about the year 1938: “From the start of 1938, one had the feeling that disaster was on the horizon, that we no longer had time for lengthy planning and preparation for emigration.” If, before 1938, many Berlin Jews thought they could work around the uncomfortable circumstances, that feeling vanished at the start of 1938. Finally, it became clear to all that they would have to leave the place they called home.	Κεφάλαιο πρώτο 1938: Η χρονιά της Καταδίκης Hermann Simon Ο Kurt Jakob Ball-Kaduri, ο οποίος ήδη από το 1944 έως το 1947 είχε αρχίσει να συλλέγει αναφορές από τους διωκόμενους Γερμανοεβραίους στην Παλαιστίνη και κατέθεσε τα προσωπικά του απομνημονεύματα στο αρχείο του Γιαντ Βασσέμ στην Ιερουσαλήμ, έγραψε για το έτος 1938 τα εξής: «Από τις αρχές του 1938 είχε κανείς την αίσθηση ότι η καταστροφή φαινόταν στον ορίζοντα, ότι δεν είχαμε πλέον χρόνο για μακρόπνοο σχεδιασμό και προετοιμασία για μετανάστευση». Αν, πριν από το 1938, πολλοί Εβραίοι του Βερολίνου πίστευαν ότι μπορούσαν να αντιπαρέλθουν τις δυσάρεστες συνθήκες, η αίσθηση αυτή εξαφανίστηκε στις αρχές του 1938.
---	---

Yet in many cases, those affected saw little chance of emigrating. Emigration required entrance visas to another country, and these were by no means easy to obtain. The visas required financial guarantees from relatives or friends living in the countries concerned, and not every Jew in Germany had such connections.	Τελικά, έγινε σαφές σε όλους ότι θα έπρεπε να εγκαταλείψουν τον τόπο που αποκαλούσαν «πατρίδα» τους. Ωστόσο, σε πολλές περιπτώσεις οι πληγέντες είχαν ελάχιστες πιθανότητες να μεταναστεύσουν. Η μετανάστευση προϋπέθετε βίζα εισόδου σε άλλη χώρα, η οποία δεν ήταν καθόλου εύκολο να αποκτηθεί. Οι βίζες απαιτούσαν οικονομικές εγγυήσεις από συγγενείς ή φίλους που ζούσαν στις οικείες χώρες, και δεν είχαν όλοι οι Εβραίοι στη Γερμανία τέτοιες επαφές.
Nazi laws, moreover, made it extremely difficult to transfer money and other assets abroad. Many Jews simply did not have the necessary amount of property and were unable to raise the travel expenses—even in the rare cases in which one could pay in German currency.	Επιπλέον, οι ναζιστικοί νόμοι καθιστούσαν εξαιρετικά δύσκολη τη μεταφορά χρημάτων και άλλων περιουσιακών στοιχείων στο εξωτερικό. Πολλοί Εβραίοι δεν είχαν την απαραίτητη περιουσία και δεν μπορούσαν να συγκεντρώσουν τα έξοδα του ταξιδιού· ακόμη και στις σπάνιες περιπτώσεις που υπήρχε η δυνατότητα πληρωμής σε γερμανικό νόμισμα.
Early March 1938 saw the enactment of the Nazi “Law on the Legal Status of Jewish Religious Associations,” which stripped Germany’s Jewish Communities of their status as religious organizations. Berlin’s Community now became an association and was registered as such. “This law,” Ball-Kaduri noted, “shook up most Jews terribly. Actually it was not surprising	Στις αρχές Μαρτίου του 1938 τέθηκε σε ισχύ ο ναζιστικός «Νόμος περί του Νομικού Καθεστώτος των Εβραϊκών Θρησκευτικών Ενώσεων», ο οποίος αφαίρεσε από τις εβραϊκές κοινότητες της Γερμανίας το καθεστώς τους ως θρησκευτικές οργανώσεις. Η Κοινότητα του Βερολίνου έγινε πλέον σωματείο και καταχωρήθηκε ως τέτοιο. «Αυτός ο νόμος», σημείωσε ο Ball-Kaduri,

that the law was implemented. . . . Remarkable, rather, was the fact that the Communities had been allowed status [as an official religious community] for so many years under the Nazi regime. . . . Nonetheless, the loss of this status made a terrible impression. Everyone now knew that the last hour of German Jewry had sounded, that this was the beginning of the end, and that one could no longer expect a slow development but instead a rapid sequence of events.” Berlin’s Jews, too, were desperate, and “a deep wave of pessimism spread among them.”	«ταρακούνησε τρομερά τους περισσότερους Εβραίους. Στην πραγματικότητα, δεν αποτέλεσε έκπληξη η εφαρμογή του νόμου· περισσότερο αξιοσημείωτο ήταν το γεγονός ότι στις Κοινότητες είχε επιτραπεί η σύσταση επίσημων θρησκευτικών κοινοτήτων για τόσο πολλά χρόνια υπό το ναζιστικό καθεστώς... Παρ' όλα αυτά, η απώλεια αυτού του καθεστώτος έστειλε δυσοίωνο μήνυμα. Όλοι πλέον γνώριζαν πως η τελευταία ώρα του γερμανικού εβραϊσμού είχε σημάνει, πως ήταν η αρχή του τέλους. Κανείς πλέον δεν μπορούσε να προσμένει μια αργή πορεία των γεγονότων, παρά μόνο μια ταχεία αλληλουχία τους». Οι Εβραίοι του Βερολίνου ήταν επίσης απελπισμένοι κι «ένα διάχυτο αίσθημα απαισιοδοξίας δημιουργήθηκε ανάμεσά τους».
Harassment Ball-Kaduri reported on raids in areas of the city where Jews often assembled, including a trap set up on the busy shopping street, the Kurfürstendamm: “If a passer-by breached certain pedestrian codes—for example by cutting diagonally across the street instead of crossing at right angles, or starting to cross at a yellow light instead of waiting for it to turn green—he would	Παρενόχληση Ο Ball-Kaduri ανέφερε επιδρομές σε περιοχές της πόλης όπου συχνά συγκεντρώνονταν Εβραίοι, συμπεριλαμβανομένης μιας παγίδας που στήθηκε στον πολυσύχναστο εμπορικό δρόμο Kurfürstendamm: «Εάν ένας περαστικός παραβίαζε συγκεκριμένους κώδικες κυκλοφορίας για τους πεζούς – αν, για παράδειγμα, διέσχιζε τον δρόμο διαγώνια και όχι κάθετα, ή αν ξεκινούσε

be stopped. Aryans got off with a warning, while Jews were taken to the police station and kept there overnight, verbally abused and sometimes mistreated.” This kind of bullying became more and more frequent over the course of the year, and not only on the Kurfürstendamm. There were several pedestrian “traps” in Berlin. One of them was at the junction of Berliner Allee and Lothringenstrasse in the Weissensee district—the intersection at the approach to the Jewish cemetery. The Jewish Community put up a large enamel sign warning its visitors not to jaywalk “for their own good.” The sign, which has been preserved, was mounted on a stand at the cemetery’s exit. When precisely it was placed there is not known, but it must have been after August 1939—when the Community was forced to append the initials “e.V.” (eingetragener Verein, “registered association”) to its name. As early as September 1938, the Jewish Community’s board was urgently reminding people to “observe road	να τον διασχίζει ενώ το φανάρι ήταν ακόμη κίτρινο και όχι πράσινο - θα τον σταματούσαν. Οι Άριοι τη γλίτωναν με μια προειδοποίηση, ενώ οι Εβραίοι μεταφέρονταν στο αστυνομικό τμήμα και κρατούνταν εκεί όλη τη νύχτα, όπου τους κακοποιούσαν λεκτικά και μερικές φορές τους κακομεταχειρίζονταν». Αυτό το είδος εκφοβισμού γινόταν όλο και πιο συχνό κατά τη διάρκεια του έτους και όχι μόνο στο Kurfürstendamm. Υπήρχαν αρκετές «παγίδες» πεζών στο Βερολίνο. Μία από αυτές ήταν στη διασταύρωση της Berliner Allee και της Lothringenstrasse στη συνοικία Weissensee· η διασταύρωση κοντά στο εβραϊκό νεκροταφείο. Η Εβραϊκή Κοινότητα τοποθέτησε μια μεγάλη εμαγιέ πινακίδα που προειδοποιούσε τους επισκέπτες του να μην περνούν με το αυτοκίνητο για το καλό τους. Η πινακίδα, η οποία έχει διατηρηθεί, ήταν τοποθετημένη σε μια βάση στην έξοδο του νεκροταφείου. Το πότε ακριβώς τοποθετήθηκε εκεί δεν είναι γνωστό, αλλά μάλλον έγινε μετά τον Αύγουστο του 1939, όταν η Κοινότητα αναγκάστηκε να προσθέσει τα αρχικά "e.V.". (eingetragener Verein, «αναγνωρισμένη ένωση») στην επωνυμία της. Ήδη από τον Σεπτέμβριο του 1938 το διοικητικό συμβούλιο της
--	---

traffic regulations.” “Members of the Community have been punished with severe fines for breaching road traffic regulations,” it announced in the Berliner Gemeindeblatt that month. “If the person concerned is unable to pay, there is prison instead of a fine—a punishment that can, in any case, be imposed in all cases deemed serious. We are thus publishing the road traffic regulations for pedestrians and drawing the special attention of our Community members to the fact that they should follow the regulations to the letter. In particular, it should not be overlooked that the road may only be crossed on the green light, and that it is forbidden to cross when the light is still yellow. There followed an extract from the road traffic regulations concerning the “pedestrian code.” Hans Reichmann, the syndic of the Central Association of German Citizens of Jewish Faith (Centralverein deutscher Staatsbürger jüdischen Glaubens) described similar traps set up during the	Εβραϊκής Κοινότητας υπενθύμιζε επιτακτικά στους πολίτες να «τηρούν τους κανόνες οδικής κυκλοφορίας». «Τα μέλη της Κοινότητας τιμωρούνται με αυστηρά πρόστιμα για παράβαση των κανόνων οδικής κυκλοφορίας», ανακοίνωσε στην εφημερίδα Berliner Gemeindeblatt εκείνο το μήνα. «Εάν ο παραβάτης δεν είναι σε θέση να πληρώσει, αντί για πρόστιμο υπάρχει φυλάκιση - μια τιμωρία που μπορεί, σε κάθε περίπτωση, να επιβληθεί σε όλα τα αδικήματα που κρίνονται σοβαρά. Δημοσιεύουμε, λοιπόν, τον κανονισμό οδικής κυκλοφορίας για τους πεζούς και εφιστούμε την ιδιαίτερη προσοχή των μελών της Κοινότητάς μας στο γεγονός ότι πρέπει να τηρούν κατά γράμμα τους κανονισμούς. Ειδικότερα, δεν πρέπει να παραβλέπεται ότι μπορείτε να διασχίζετε τον δρόμο μόνο με πράσινο σηματοδότη και απαγορεύεται η διάβαση όταν ο σηματοδότης είναι ακόμη κίτρινος». Ακολούθησε απόσπασμα από τον κώδικα οδικής κυκλοφορίας που αφορά στους «κανόνες κυκλοφορίας πεζών». Ο Χανς Ράιχμαν, συνδικαλιστής της Κεντρικής Ένωσης Γερμανών Πολιτών Εβραϊκής Πίστεως (Centralverein deutscher Staatsbürger jüdischen Glaubens) περιέγραψε παρόμοιες παγίδες που στήθηκαν κατά τους μήνες
--	---

months of June and July 1938: The smear campaign stopped. The word was now that “the Jewish question is being solved by law.” How many times have we heard that already! The Berlin police ordered that special Jewish license plates be put on cars to discourage Jews from driving. Detectives stopped those violating traffic regulations at main traffic points. Traps were set up in front of the Jewish hospital on Iranische Strasse and at the crossing in front of the Jewish cemetery in Weissensee to catch Jewish pedestrians jaywalking.	Ιούνιο και Ιούλιο του 1938: Η συκοφαντική προπαγάνδα σταμάτησε. Η εντολή ήταν ότι πλέον «το εβραϊκό ζήτημα λύνεται με νόμο». Πόσες φορές το είχαμε ακούσει! Η αστυνομία του Βερολίνου διέταξε να τοποθετηθούν ειδικές πινακίδες με διακριτικό σήμα στα εβραϊκά αυτοκίνητα ώστε να αποθαρρύνει τους Εβραίους απ’ το να οδηγούν. Οι επιθεωρητές σταματούσαν όσους παραβίαζαν τον κώδικα στα κύρια σημεία κυκλοφορίας. Παγίδες στήθηκαν μπροστά από το εβραϊκό νοσοκομείο στην Iranische Strasse και στη διάβαση μπροστά από το εβραϊκό νεκροταφείο στο Weissensee, ώστε να συλλαμβάνουν τους Εβραίους πεζούς που δεν κυκλοφορούσαν με τον ενδεδειγμένο τρόπο.
They were fined by the police—indeed, given the highest Reichsmark penalty, while Aryan offenders had to pay one Reichsmark. We searched until 8 p.m. for an employee of the Philo publishing house who had left his apartment [for work] at 3 p.m. but had not arrived by 3.15 p.m. We sought in vain for him at hospitals, at the missing persons center, at the police stations. The notorious police station on Grolmanstrasse lied to us, saying that he wasn’t there. He turned up that evening. He had been caught failing to observe a traffic light,	Η αστυνομία τούς επέβαλλε πρόστιμο - μάλιστα, τους επιβαλλόταν το υψηλότερο αντίτιμο σε μάρκα του Ράιχ, ενώ οι Άριοι παραβάτες έπρεπε να πληρώσουν μόνο ένα. Ψάχναμε μέχρι τις 8 μ.μ. για έναν υπάλληλο του εκδοτικού οίκου Philo, ο οποίος είχε φύγει από το διαμέρισμά του για τη δουλειά στις 3 μ.μ., αλλά δεν είχε φτάσει μέχρι τις 3:15 μ.μ. Μάταια τον αναζητήσαμε σε νοσοκομεία, στο κέντρο αγνοουμένων, στα αστυνομικά τμήματα. Το περιβόητο αστυνομικό τμήμα στην Grolmanstrasse μάς είπε

and for this Grolmanstrasse made him sit there for five hours. . . . Then came prosecution. This, too, was a contribution to the legal resolution of the Jewish question.	ψέματα πως δεν ήταν εκεί. Ο υπάλληλος εμφανίστηκε το ίδιο βράδυ. Είχε συλληφθεί για παραβίαση φωτεινού σηματοδότη, και για τον λόγο αυτόν η Grolmanstrasse τον κράτησε για πέντε ώρες εκεί... Έπειτα ασκήθηκε δίωξη. Άλλη μια συμβολή στη νομική επίλυση του εβραϊκού ζητήματος.
As Ball-Kaduri relates, all aspects of Jewish life in the city were particularly tense in 1938. “Cultural life in the Jewish Cultural Union [Kulturbund], in orchestral organizations, and so forth, continued. But in a forced way. One constantly had to reckon with arrests.” Reichmann recalls: Throughout the whole summer there were raids on Jewish cafes and restaurants. . . . The notorious police chief Schneider would suddenly appear and seal off these establishments with a contingent of police cars, police constables, and criminal police officers. He would then make harmless visitors show their identity papers, knock the cigarettes out of the mouths of elderly people, put handcuffs on anyone who protested, and then race off to [the police station at] Alexanderplatz with his booty of thirty, fifty, or sixty people. There the captured were held for days, even weeks—because the Jewish question is of course now being solved “legally.” No Jewish establishment, not even an isolated	Όπως αναφέρει ο Ball-Kaduri, το 1938 όλες οι εκφάνσεις της εβραϊκής ζωής στην πόλη βρίσκονταν σε κλίμα ιδιαίτερης έντασης. «Η πολιτιστική ζωή στην Εβραϊκή Πολιτιστική Ένωση (Kulturbund), στις ορχηστρικές οργανώσεις και ούτω καθεξής, συνεχίστηκε. Αλλά αναγκαστικά. Συνεχώς έπρεπε να ερχόμαστε αντιμέτωποι με συλλήψεις». Ο Ράιχμαν θυμάται: Καθ' όλη τη διάρκεια του καλοκαιριού γίνονταν επιδρομές σε εβραϊκά καφέ και εστιατόρια. Ο διαβόητος αρχηγός της αστυνομίας Σνάνιντερ εμφανιζόταν άξαφνα και σφράγιζε τα καταστήματα αυτά συνοδεία περιπολικών, αστυφυλάκων και αστυνομικών της εγκληματολογικής αστυνομίας. Στη συνέχεια, ανάγκαζε τους άκακους θαμώνες να επιδεικνύουν τα χαρτιά τους, έβγαζε τα τσιγάρα απ' τα στόματα των ηλικιωμένων, φορούσε χειροπέδες σε όποιον διαμαρτυρόταν κι έπειτα έτρεχε προς το αστυνομικό τμήμα στην Alexanderplatz με λεία από

restaurant, was safe from these lightening raids.	τριάντα, πενήντα ή εξήντα άτομα. Εκεί οι συλληφθέντες κρατούνταν για μέρες, ακόμα και βδομάδες - γιατί το εβραϊκό ζήτημα, φυσικά, τώρα λύνεται «νόμιμα». Κανένα εβραϊκό κατάστημα δεν ήταν ασφαλές απ' αυτές τις επιδρομές-αστραπή, ακόμη κι αν επρόκειτο για κάποιο απομονωμένο εστιατόριο.
A range of Nazi laws and regulations passed in the course of the year made the lives of the Jews ever more difficult and contributed to considerable uncertainty about what would come next. Two striking examples were the law requiring the registration of Jewish assets (passed April 26) and the requirement that all Jewish-owned firms to be marked as Jewish (passed June 14).	Μια σειρά ναζιστικών νόμων και κανονισμών που ψηφίστηκαν κατά τη διάρκεια του έτους κατέστησαν τη ζωή των Εβραίων ακόμη πιο δύσκολη και προκάλεσαν σημαντική αβεβαιότητα για το τι θα επακολουθούσε. Τρανταχτά παραδείγματα αποτέλεσαν ο νόμος της 26^{ης} Απριλίου που απαιτούσε την καταγραφή των εβραϊκών περιουσιακών στοιχείων και ο νόμος της 14^{ης} Ιουνίου, ο οποίος υποχρέωνε όλες τις υπό εβραϊκή ιδιοκτησία επιχειρήσεις να επισημαίνονται ως εβραϊκές.
Certainly, many saw the second supplementary decree on the Implementation of the Law on the Amendment of Family and First Names enacted on August 17, 1938, as particularly humiliating. The law stipulated that as of January 1, 1939, the names Sara (for women) and Israel (for men) be affixed by default to any Jew whose first name was not included on an official list of allegedly "Jewish" first names. This appended list had been issued by the Ministry of the Interior on August 18, 1938, and comprised 185 male and 91 female names. The fact that Jews had to register the name change in	Αναμφίβολα, το δεύτερο συμπληρωματικό διάταγμα για την εφαρμογή του νόμου για την αλλαγή των ονομάτων και των επωνύμων που τέθηκε σε ισχύ στις 17 Αυγούστου 1938 θεωρήθηκε από πολλούς ιδιαίτερα ταπεινωτικό. Ο νόμος όριζε ότι από την 1^η Ιανουαρίου 1939, τα ονόματα Sara (για τις γυναίκες) και Israel (για τους άνδρες) έπρεπε να αποδίδονται αυτόματα σε κάθε Εβραίο του οποίου το

person with the authorities was yet another form of harassment. Interestingly, the list contained very few Biblical names.	μικρό όνομα δεν περιλαμβανόταν σε έναν επίσημο κατάλογο υποτιθέμενων «εβραϊκών» ονομάτων. Η συνημμένη αυτή λίστα είχε εκδοθεί από το Υπουργείο Εσωτερικών στις 18 Αυγούστου 1938 και περιλάμβανε 185 ανδρικά και 91 γυναικεία ονόματα. Το γεγονός ότι οι Εβραίοι έπρεπε να δηλώσουν αυτοπροσώπως την αλλαγή ονόματος στις αρχές ήταν ακόμη μια μορφή παρενόχλησης. Είναι ενδιαφέρον ότι η λίστα περιείχε ελάχιστα βιβλικά ονόματα.
In a May 1986 lecture given at the Jewish Museum in Eisenstadt, Austria, Marie Simon pointed out that in this compilation of names “one can see the discriminatory intention. . . to brand the Jews with names that were displeasing, even repulsive.” Yet “this intention was not thoroughly realized.” The list reveals “a chaotic variety of forms, which not only suggests that heterogeneous sources were probably used but also that various people contributed to the lists of names, from which the index was then compiled—a selection of the strangest names.” Marie Simon recalled her reaction to the regulation as a pupil at the Jewish school on Wilsnacker Strasse: “When the supplementary names . . . were imposed on all Jews in	Η Marie Simon, σε μια διάλεξη που έδωσε τον Μάιο του 1986 στο Εβραϊκό Μουσείο στην πόλη Eisenstadt της Αυστρίας, επεσήμανε ότι σε αυτή τη συγκέντρωση ονομάτων «είναι φανερή η πρόθεση [...] στιγματισμού των Εβραίων με δυσάρεστα, ακόμη και απεχθή ονόματα». Ωστόσο, «η πρόθεση αυτή δεν έγινε αντιληπτή σε όλο της το βάθος και την έκταση». Η λίστα μαρτυρά «μια χαοτική ποικιλία από ονόματα, η οποία όχι μόνο υποδηλώνει ότι πιθανότατα χρησιμοποιήθηκαν ετερόκλητες πηγές, αλλά και ότι διάφοροι άνθρωποι συντέλεσαν στις λίστες, από τις οποίες στη συνέχεια καταρτίστηκε το ευρετήριο - μια επιλογή των πιο παράξενων ονομάτων». Η Marie Simon θυμήθηκε την

1938, this measure, although despicable, provoked laughter among us. The Jewish women had been elevated to nobility—Sara means ‘princess.’ The men were honored as ‘fighters for God.’ ”	αντίδρασή της στον κανονισμό ως μαθήτρια στο εβραϊκό σχολείο της Wilsnacker Strasse: «Η επιβολή των πρόσθετων ονομάτων σε όλους τους Εβραίους το 1938, αν και απεχθές ως μέτρο, προκάλεσε γέλιο μεταξύ μας. Οι Εβραίες γυναίκες είχαν αναχθεί σε ευγενείς – “Sara” σημαίνει «πριγκίπισσα». Οι άνδρες τιμήθηκαν ως «μαχητές του Θεού».
Dress Rehearsals In the next chapter of this volume, Christian Dirks examines in detail the socalled Juni-Aktion, the Nazi roundup of “asocials” that took place in the spring and summer of 1938 and included the arrest of about 1,500 Berlin Jews. In the course of the campaign Jewish shops were vandalized and smeared with slogans. Suffice to say here that all Jews with previous offenses—and this included those who had been punished by the police for breaching road traffic regulations—were considered “asocial.” Reproduced in Dirks’s article is a series of photographs acquired by the Centrum Judaicum in the 1980s depicting some of the vandalism that took place during the Juni-Aktion. My maternal	Γενικές πρόβες Στο επόμενο κεφάλαιο αυτού του τόμου, ο Christian Dirks εξετάζει λεπτομερώς την επονομαζόμενη Juni-Aktion, τη σύλληψη των «αντικοινωνικών» από τους ναζί, που έλαβε χώρα την άνοιξη και το καλοκαίρι του 1938 και κατά την οποία συνελήφθησαν περίπου 1.500 Εβραίοι του Βερολίνου. Κατά τη διάρκεια της εκστρατείας εβραϊκά καταστήματα βανδαλίστηκαν και λερώθηκαν με συνθήματα. Αρκεί εδώ να πούμε ότι όλοι οι Εβραίοι με προηγούμενα αδικήματα - και σε αυτά περιλαμβάνονταν οι παραβάσεις των κανόνων οδικής κυκλοφορίας - θεωρούνταν «αντικοινωνικοί». Στο άρθρο του Dirks αναπαράγεται μια σειρά φωτογραφιών που αποκτήθηκαν από το Ίδρυμα Centrum Judaicum τη δεκαετία του 1980 και απεικονίζουν μερικούς από τους βανδαλισμούς κατά τη διάρκεια της Juni-Aktion. Ο

grandfather, Hermann Jalowicz, a lawyer whose practice was at Prenzlauer Strasse 19a, noted the following in his unpublished diary entries for June 22 and 27, 1938: “Outside children are smearing slogans on the doors and windows of Jewish shops. Later, other Jewish signs were also painted—the nameplates of the Jacobis, Egers, and Michelsohns, for example—and mine as well. After a few days, the policeman from our station came and demanded that we clean the signs. A long discussion with the Berlin authorities. The result: the Jews cleaned up what others had defaced.” This comment by Reichmann was surely on the mark: “Since June, the Jews have had no peace. Over the summer they have lost their sense of feeling for nature. We no longer notice that the sun is shining; it no longer warms us. We have no sense of summery ease; the harmony of nature disturbs us. We are wounded, but our wounds are invisible. We are bleeding internally.”	Hermann Jalowicz, παππούς μου από την πλευρά της μητέρας μου και δικηγόρος με γραφείο στην Prenzlauer Strasse 19a, σημείωσε στο ανέκδοτο ημερολόγιο του τα εξής για την 22^η και 27^η Ιουνίου του 1938: «Έξω, παιδιά βανδαλίζουν με συνθήματα τις πόρτες και τα παράθυρα των εβραϊκών καταστημάτων. Αργότερα λερώθηκαν και άλλες εβραϊκές ταμπέλες - των Jacobis, των Egers και των Michelsohns, για παράδειγμα – καθώς και οι δικές μου. Μετά από λίγες μέρες ήρθε ο αστυνομικός από το τμήμα της περιοχής μας και απαίτησε να τις καθαρίσουμε. Ακολούθησε εκτενής διάλογος με τις αρχές του Βερολίνου. Το αποτέλεσμα; Οι Εβραίοι καθάρισαν ό,τι οι άλλοι είχαν βανδαλίσει». Ο Ράιχμαν εύστοχα παρατήρησε: «Από τον Ιούνιο οι Εβραίοι έχουν χάσει τη γαλήνη τους. Μέσα στο καλοκαίρι έπαψαν να νιώθουν τη φύση. Δεν παρατηρούμε πια πως ο ήλιος λάμπει, δεν μας ζεσταίνει πια. Δεν αισθανόμαστε την καλοκαιρινή ξεγνοιασιά - η αρμονία της φύσης μας ενοχλεί. Είμαστε πληγωμένοι, μα οι πληγές μας είναι αόρατες. Αιμορραγούμε εσωτερικά».
To a certain extent, the so-called Polen-Aktion orchestrated by the Nazis on October 27 and 28 served as another	Ως έναν βαθμό, η λεγόμενη Polen-Aktion που οργανώθηκε από τους ναζί στις 27 και 28 Οκτωβρίου αποτέλεσε

dress rehearsal for the pogrom that would take place on November 9, 1938, and for the later deportations as well. Some 17,000 Jews of Polish nationality all across Germany were affected. Many had been living there for decades. Others were born in Germany and had no links with Poland whatsoever. In the words of Trude Mauer, all “were put on remand pending deportation, to be transferred literally at the last minute to the country where they were still nationals but which was no home for them, and which indeed had sought to exclude them forever.” It is difficult to say how many Berlin Jews were affected by this deportation. The number was probably around six thousand.	άλλη μια πρόβα τζενεράλε για το πογκρόμ που θα γινόταν στις 9 Νοεμβρίου του 1938, καθώς και για τις μετέπειτα εκτοπίσεις. Επλήγησαν περίπου 17.000 Εβραίοι πολωνικής υπηκοότητας σε όλη τη Γερμανία. Πολλοί από αυτούς είχαν ζήσει στην Πολωνία για δεκαετίες, ενώ άλλοι είχαν γεννηθεί στη Γερμανία και δεν είχαν καμία σχέση με τη χώρα. Σύμφωνα με την Trude Mauer, όλοι «τέθηκαν υπό κράτηση εν αναμονή της απέλασης, για να μεταφερθούν - κυριολεκτικά - την τελευταία στιγμή στη χώρα της οποίας ήταν υπήκοοι, όμως δεν ήταν πατρίδα τους και η οποία, μάλιστα, είχε επιδιώξει να τους αποκλείσει για πάντα». Είναι δύσκολο να πούμε πόσοι Εβραίοι του Βερολίνου απελάθηκαν. Ο αριθμός τους ήταν πιθανότατα γύρω στις έξι χιλιάδες.
The first expellees were allowed to enter Poland; the rest were detained in the border areas, above all in Zbaszyn (Bentschen), under unbearable conditions. “Disaster was in the air,” Ball-Kaduri recalls of the situation as it unfolded in the days that followed. “In early November came the news that the Jew Grünspan [Herschel Grynszpan] had shot the German diplomatic official von Rath [Ernst vom Rath] in Paris. A few	Στους πρώτους απελαθέντες επιτράπηκε η είσοδος στην Πολωνία· οι υπόλοιποι κρατήθηκαν στις παραμεθόριες περιοχές, κυρίως στο Zbaszyn, κάτω από αβάσταχτες συνθήκες. «Καταστροφή πλανιόταν στον αέρα», θυμάται ο Ball-Kaduri σχετικά με την κατάσταση που εκτυλίχθηκε τις επόμενες ημέρες. «Στις αρχές του Νοεμβρίου ήρθε η είδηση ότι ο Εβραίος Herschel Grynszpan είχε πυροβολήσει

days later came the news of his death . . . and the corresponding commentary in the German press. We now knew that terrible things would happen in the days ahead, but no one knew what. No one could conceive of what was to take place.”	τον Γερμανό διπλωματικό υπάλληλο Ernst vom Rath στο Παρίσι. Λίγες ημέρες αργότερα ήρθε η είδηση του θανάτου του... και ο ανάλογος σχολιασμός στον γερμανικό τύπο. Ξέραμε πλέον ότι τις επόμενες ημέρες θα συνέβαιναν τρομερά πράγματα, αλλά κανείς δεν ήξερε τι. Κανείς δεν μπορούσε να διανοηθεί τι επρόκειτο να συμβεί».
The Terminology of Kristallnacht Since 1987, I have again and again asked eyewitnesses what term they use to refer to the events that unfolded on the night of November 9–10, 1938. When did certain names take hold? No one can really remember. Some call it the “pogrom,” others “the night of the burning synagogues,” others Kristallnacht or “the night of broken glass.” Increasingly frequent in Germany today is the linguistic hybrid Reichskristallnacht. We still do not know when the terms Kristallnacht or Reichskristallnacht first came into use. At Berlin’s Centrum Judaicum, Christian Dirks recently raised the question in an Internet	Η ορολογία της Νύχτας των Κρυστάλλων Από το 1987, έχω ρωτήσει ξανά και ξανά αυτόπτες μάρτυρες ποιον όρο χρησιμοποιούν για να αναφερθούν στα γεγονότα που εκτυλίχθηκαν τη νύχτα της 9^{ης} προς τη 10^η Νοεμβρίου του 1938. Πότε επικράτησαν ορισμένες ονομασίες; Κανείς δεν μπορεί να θυμηθεί. Κάποιοι τα αποκαλούν «πογκρόμ», άλλοι «Νύχτα των Φλεγόμενων Συναγωγών», άλλοι «Νύχτα των Κρυστάλλων» ή «Νύχτα των Σπασμένων Γυαλιών». Στη Γερμανία σήμερα όλο και πιο συχνό είναι το γλωσσικό υβρίδιο “Reichskristallnacht”, «Νύχτα των Κρυστάλλων του Ράιχ». Ακόμη δεν γνωρίζουμε πότε χρησιμοποιήθηκαν για πρώτη φορά οι όροι «Νύχτα των Κρυστάλλων» ή “Reichskristallnacht”. Στο Centrum

discussion forum for historians, eliciting a range of responses. It was suggested, for example, that the term Reichskristallnacht was a joke invented by the famous comedian Werner Finck similar to an epithet then circulating in reference to a popular starlet—Reichswasserleiche (Water-Corpse of the Reich)—who had twice “drowned” on the Nazi screen. But this theory has little credibility. Nor was the term Kristallnacht first used, as Michael Cullen suggests, by the Nazi economics minister Walther Funk in a notorious meeting held on November 12 at the Reich Ministry of Aviation.	Judaicum του Βερολίνου ο Christian Dirks έθεσε πρόσφατα το ερώτημα αυτό σε ένα διαδικτυακό φόρουμ μεταξύ ιστορικών, αποσπώντας ευρεία γκάμα απαντήσεων. Μεταξύ αυτών, υποστηρίχθηκε ότι ο όρος “Reichskristallnacht” ήταν ένα αστείο του διάσημου κωμικού Βέρνερ Φινκ, παρόμοιο με ένα επίθετο που κυκλοφορούσε τότε για μια δημοφιλή σταρλετίτσα, την “Reichswasserleiche” (<i>Πνιγμένη του Ράιχ</i>), η οποία «πνίγηκε» δύο φορές στις προπαγανδιστικές ταινίες της ναζιστικής Γερμανίας. Ωστόσο, η θεωρία αυτή δεν είναι πολύ αξιόπιστη. Παρομοίως, ο ιστορικός Michael Cullen ισχυρίζεται πως ο όρος «Νύχτα των Κρυστάλλων» χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά από τον υπουργό Οικονομικών Υποθέσεων των Ναζί Βάλτερ Φουνκ σε μια διαβόητη συνάντηση στις 12 Νοεμβρίου στο Υπουργείο Αεροπορίας του Ράιχ. Όμως, ούτε και αυτό ισχύει.
As Erika Ising wrote in 1989, “the reconstruction of the origin and occurrence of Kristallnacht [and] Reichskristallnacht is, as before, difficult. The written sources prove Kristallnacht to be the original term.” The author continues that this evidence has, “however, only been available since	Όπως έγραψε η Erika Ising το 1989, «η ανεύρεση της προέλευσης και του χρόνου εμφάνισης των όρων “Νύχτα των Κρυστάλλων” και “Νύχτα των Κρυστάλλων του Ράιχ” είναι, όπως και πριν, δύσκολη. Οι γραπτές πηγές αποδεικνύουν ότι η “Νύχτα των Κρυστάλλων” είναι ο αρχικός όρος».

around 1950.” In fact, as early as November 1945 the newspaper Berliner Zeitung used the term “Kristallnacht” in scare quotes.²⁰ On November 8, 1945, another Berlin paper, the Tagesspiegel, reminded its readers that the days of the pogrom and “the subsequent days were commonly known as “Kristallwoche.”	Σύμφωνα με την συγγραφέα, οι αποδείξεις αυτές είναι «ωστόσο, διαθέσιμες μόνο από το 1950, περίπου». Ουσιαστικά, ήδη από τον Νοέμβριο του 1945 η εφημερίδα Berliner Zeitung χρησιμοποιούσε τον όρο «Νύχτα των Κρυστάλλων» σε εισαγωγικά. Στις 8 Νοεμβρίου 1945 μια άλλη εφημερίδα του Βερολίνου, η Tagesspiegel, υπενθύμιζε στους αναγνώστες της ότι οι ημέρες του πογκρόμ και «οι επόμενες ημέρες ήταν κοινώς γνωστές ως «Εβδομάδα των Κρυστάλλων» ("Kristallwoche").
That Kristallnacht was already used in November 1945 suggests at least that the term was in use during the Nazi period. Up to now, there has been no firm evidence that the term was created by the Berlin vernacular of the time, and it is uncertain whether such evidence will ever come to light. In a 1978 letter to the editors of the Frankfurter Allgemeine Zeitung, a Berlin reader who had worked near the New Synagogue in Mitte referred to the events of November 9–10 as “Kristallnacht, which we in Berlin called the Tag der Deutschen Scherbe”—the Day of the German Shard. This unique designation is especially interesting for its apparent irony.	Το γεγονός ότι ο όρος «Νύχτα των Κρυστάλλων» χρησιμοποιούνταν ήδη από τον Νοέμβριο του 1945 υποδηλώνει ότι ο όρος βρισκόταν σε χρήση τουλάχιστον κατά τη διάρκεια της ναζιστικής περιόδου. Μέχρι στιγμής δεν υπάρχουν αδιάσειστα στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι ο όρος δημιουργήθηκε από τη δημοτική γλώσσα του Βερολίνου της εποχής και είναι αβέβαιο αν τέτοια στοιχεία θα έρθουν ποτέ στο φως. Σε μια επιστολή του 1978 προς τους συντάκτες της εφημερίδας Frankfurter Allgemeine Zeitung, ένας αναγνώστης από το Βερολίνο που εργαζόταν κοντά στη Νέα Συναγωγή στο Mitte αναφερόταν στα γεγονότα της 9^{ης} και 10^{ης} Νοεμβρίου ως «Νύχτα των

	Κρυστάλλων, την οποία εμείς στο Βερολίνο αποκαλούσαμε “Ημέρα των Γερμανικών Θρύψαλων” (<i>Tag der Deutschen Scherbe</i>)». Αυτός ο μοναδικός προσδιορισμός είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρων για την προφανή ειρωνεία του.
The November Pogrom What is certain is that the night from November 9 to 10 utterly changed the lives of Berlin’s Jews. At first it was only the synagogues, shops, and property that fell prey to an orgy of burning, looting, and destruction! Soon it would be people themselves. It must have been dreadful for the Jews to see their synagogues burn. Josef Goebbels personally gave the order to destroy the Fasanenstrasse synagogue in the western part of Berlin, as he notes in his diary.²³ Many eyewitnesses can still picture this burning synagogue, which smoldered for days. Over sixty years later, Ernst Günter Fontheim, a schoolboy at the time, recalled: The place of worship was one of the most beautiful synagogues that I had ever seen, both from the outside and the	Το Πογκρόμ του Νοεμβρίου Το βέβαιο είναι ότι η νύχτα της 9^{ης} προς τη 10^η Νοεμβρίου άλλαξε εντελώς τη ζωή των Εβραίων του Βερολίνου. Στην αρχή ήταν μόνο οι συναγωγές, τα καταστήματα και οι περιουσίες που έπεσαν θύματα ενός οργίου πυρκαγιών, λεηλασιών και καταστροφών. Σύντομα θα ήταν οι ίδιοι οι άνθρωποι. Πρέπει να ήταν φρικτό για τους Εβραίους να βλέπουν τις συναγωγές τους να καίγονται. Ο Γιόζεφ Γκαίμπελς, όπως σημειώνει στο ημερολόγιό του, έδωσε προσωπικά τη διαταγή να καταστραφεί η συναγωγή της οδού Fasanenstrasse στο δυτικό τμήμα του Βερολίνου. Πολλοί αυτόπτες μάρτυρες μπορούν ακόμη να περιγράψουν τη φλεγόμενη συναγωγή, η οποία σιγόκαιγε για μέρες. Πάνω από εξήντα χρόνια αργότερα, ο Ernst Günter Fontheim, μαθητής την εποχή εκείνη, θυμάται: Αυτός ο τόπος λατρείας ήταν μια από τις πιο όμορφες συναγωγές που είχα δει ποτέ, τόσο εξωτερικά, όσο και

inside. . . . On the morning of November 10, I went to school as usual. My neighborhood, Westend, had no Jewish shops. Nor did I pass any synagogues on my way to school. So I had no idea that a pogrom was underway. It was only when I arrived at school that I heard terrible accounts from my classmates, most of whom lived in Jewish neighborhoods—horror stories of smashed shop windows, plundered Jewish shops, burning synagogues and prayer rooms, and so forth. When the bell rang at 8 a.m., not a single teacher appeared, neither in our class nor in the classroom across the hall. That was unheard of. We just sat, dejected, in our classroom waiting.	εσωτερικά... Το πρωί της 10^{ης} Νοεμβρίου πήγα στο σχολείο ως συνήθως. Η γειτονιά μου, το Westend, δεν είχε εβραϊκά καταστήματα. Ούτε πέρασα από συναγωγές στο δρόμο μου για το σχολείο. Έτσι, δεν είχα ιδέα ότι είχε ξεκινήσει πογκρόμ. Όταν έφτασα πια στο σχολείο άκουσα τρομερές διηγήσεις από τους συμμαθητές μου, οι περισσότεροι από τους οποίους ζούσαν σε εβραϊκές γειτονιές· ιστορίες τρόμου για σπασμένες βιτρίνες, λεηλατημένα εβραϊκά καταστήματα, φλεγόμενες συναγωγές και αίθουσες προσευχής και ούτω καθεξής. Όταν χτύπησε το κουδούνι στις 8 το πρωί, δεν εμφανίστηκε ούτε ένας δάσκαλος, ούτε στη δική μας τάξη ούτε στην απέναντι αίθουσα. Ήταν ανήκουστο. Καθίσαμε απελπισμένοι στην τάξη μας και περιμέναμε.
Later . . . the door to the teachers' room opened, and they all came into the classrooms with worried faces. Our teacher, Dr. Wollheim, entered our classroom, closed the door behind him, and said that the safety of the school could no longer be guaranteed and that the school would therefore be closed, effective immediately. We were all to go home. He gave us the following	Αργότερα, η πόρτα του γραφείου των καθηγητών άνοιξε και όλοι μπήκαν στις τάξεις εμφανώς ανήσυχοι. Ο δάσκαλός μας, ο Δρ Wollheim, μπήκε στην τάξη μας, έκλεισε την πόρτα πίσω του και είπε ότι η ασφάλεια του σχολείου δεν μπορούσε πλέον να είναι εγγυημένη και ότι το σχολείο θα έκλεινε αμέσως. Όλοι έπρεπε να πάμε στα σπίτια μας. Μας έδωσε τις εξής οδηγίες: να μην χαζεύουμε πουθενά, να πάμε κατευθείαν στο σπίτι, ώστε οι γονείς μας να ξέρουν

instructions: not to loiter anywhere; to go straight home so that our parents would know that we were safe; also not to go in large groups, which could attract the attention of Nazi gangs, but instead in groups of two or, at most, three. . . .	ότι είμαστε ασφαλείς, καθώς και να μην προχωρούμε σε μεγάλες ομάδες οι οποίες θα μπορούσαν να προσελκύσουν την προσοχή των ναζιστικών συμμοριών, αλλά σε ομάδες των δύο ή, το πολύ, τριών ατόμων...
The Adass-Schule was near Tiergarten station, and my route to school thus took me via S-Bahn from the Tiergarten station to the Heerstrasse station. I lived five minutes from the Heerstrasse station. After what I had heard, I naturally looked out the window, and between the Zoo and Savignyplatz stations, I could see the synagogue on Fasanenstrasse, right next to the S-Bahn overpass. This was the synagogue where I had had my bar mitzvah three years earlier. As the train passed the synagogue, I could see a cloud of smoke rising like a column from the central dome—the synagogue had three domes. It gave me such a shock that I forgot everything Dr. Wollheim had told us. At the next stop I leapt from the train and ran back as fast as I could to see what was happening. On a pavement opposite the synagogue there was a crowd of people being held	Το σχολείο Άντας βρισκόταν κοντά στον σταθμό Tiergarten και η διαδρομή μου προς το σπίτι με οδηγούσε από εκεί μέσω του S-Bahn στο σταθμό Heerstrasse, από τον οποίο έμενα πέντε λεπτά μακριά. Μετά από όσα είχα ακούσει, κοίταξα, φυσικά, έξω από το παράθυρο και ανάμεσα στους σταθμούς Zoo και Savignyplatz, είδα τη συναγωγή στη Fasanenstrasse, ακριβώς δίπλα στην αερογέφυρα του S-Bahn. Σε αυτήν την συναγωγή είχα κάνει το Μπαρ Μιτσβά μου πριν από τρία χρόνια. Καθώς το τρένο περνούσε από τη συναγωγή, έβλεπα ένα σύννεφο καπνού να υψώνεται σαν κίονας από τον κεντρικό τρούλο - η συναγωγή είχε τρεις. Αυτό με συγκλόνισε τόσο πολύ που ξέχασα όλα όσα μας είχε πει ο Δρ Wollheim. Στην επόμενη στάση πήδηξα απ' το τρένο κι έτρεξα πίσω όσο πιο γρήγορα μπορούσα για να δω τι συνέβαινε. Σε ένα πεζοδρόμιο απέναντι από τη συναγωγή υπήρχε πλήθος ανθρώπων που συγκρατούνταν από την αστυνομία. Ακούγονταν πολλές

back by the police. There was a lot of anti-Semitic . . . shouting. I stood there in the middle, oblivious to the danger, completely hypnotized by the sight of the burning synagogue—that was all I could think about.	αντισημιτικές... κραυγές. Στεκόμουν εκεί στη μέση, αγνοώντας τον κίνδυνο, εντελώς υπνωτισμένος από το θέαμα της φλεγόμενης συναγωγής – δεν μπορούσα να σκεφτώ τίποτε άλλο.
. . . The Adass School, like most of the other Jewish schools, never re-opened. My parents thought it wise, in view of emigration, that I learn English as quickly as possible. As elsewhere in the city, firemen stood at the ready on Fasanenstrasse—but only to protect neighboring properties. The next morning when the fire had gone out they withdrew. A photo of the burning synagogue went out around the world and was printed on November 13–14 in the Pariser Tageblatt, a Germanlanguage newspaper founded by Germans in exile.	Το σχολείο Άντας, όπως και τα περισσότερα εβραϊκά σχολεία, δεν άνοιξε ποτέ ξανά. Οι γονείς μου θεώρησαν σοφό ενόψει της μετανάστευσης να μάθω αγγλικά το συντομότερο δυνατό. Όπως και αλλού στην πόλη, οι πυροσβέστες ήταν σε ετοιμότητα στη Fasanenstrasse - αλλά μόνο για να προστατεύσουν τις γειτονικές ιδιοκτησίες. Το επόμενο πρωί, όταν η φωτιά είχε σβήσει, αποσύρθηκαν. Μια φωτογραφία της φλεγόμενης συναγωγής έκανε το γύρο του κόσμου και τυπώθηκε στις 13-14 Νοεμβρίου στην Pariser Tageblatt, μια γερμανόφωνη εφημερίδα που ιδρύθηκε από εξόριστους Γερμανούς.
The great New Synagogue on Oranienburger Strasse, was on fire, too. Alexander Szanto, who worked for the Berlin Jewish Community between 1923 and 1939, reported in detail on the pogrom in his largely unpublished memoirs: On the morning of November 10 . . . the telephone rang in my	Η μεγάλη Νέα Συναγωγή στην οδό Oranienburger φλεγόταν επίσης. Ο Alexander Szanto, ο οποίος εργαζόταν για την Εβραϊκή Κοινότητα του Βερολίνου μεταξύ 1923 και 1939, περιέγραψε λεπτομερώς το πογκρόμ στα εν πολλοίς αδημοσίευτα απομνημονεύματά του: Το πρωί της 10^{ης} Νοεμβρίου... χτύπησε το τηλέφωνο στο

apartment. I recognized the voice of the agitated man at the other end as that of the porter [Julius Wainschel] at our Community quarters. “Don’t come. Fire at 30,” he shouted and hung up. It was not hard to decipher the meaning of this abbreviated message. The Community’s main office was at 29 Oranienburger Strasse and its Economic Aid Office was at number 31. Between them stood number 30, the proud and beautiful building of our venerable synagogue. Clearly, fire was raging there. But why was he warning me to stay away? Could nothing be saved? It was clear that the caller with the fearful voice, who had not dared to give his name, was not only himself at risk but also knew that anyone else who rushed to scene would also be in danger.	διαμέρισμά μου. Αναγνώρισα ότι η αναστατωμένη φωνή στην άλλη άκρη του τηλεφώνου ήταν εκείνη του θυρωρού των διαμερισμάτων της Κοινότητας μας, του Julius Wainschel. «Μην πλησιάζετε. Φωτιά στο 30!», φώναξε και έκλεισε το τηλέφωνο. Εύκολα αποκρυπτογράφησα το νόημα του βραχέος αυτού μηνύματος. Το κεντρικό γραφείο της Κοινότητας βρισκόταν στην οδό Oranienburger 29 και το Γραφείο Οικονομικής Βοήθειας στον αριθμό 31. Ανάμεσά τους ήταν ο αριθμός 30, το επιβλητικό και θαυμάσιο κτίριο της σεβαστής συναγωγής μας. Προφανώς, η φωτιά μαινόταν εκεί. Γιατί όμως με προειδοποιούσε να μείνω μακριά; Δεν μπορούσε να σωθεί τίποτα; Ήταν ολοφάνερο πως ο καλών με τη τρομαγμένη φωνή, που δεν τόλμησε να πει το όνομά του, δεν κινδύνευε μόνο ο ίδιος. Ήξερε ότι όποιος άλλος έσπευδε στο σημείο θα κινδύνευε επίσης.
He did not call to ask for help but to give a warning. Szanto further recalled that, after receiving more and more bad news, he arranged “a meeting at midday at a neutral place near the Community office” with Dr. Bruno Mendelsohn, head of the Economic Aid Office. From there we learned more about the situation and contacted Heinrich Stahl, the chairman of the Community. We	Δεν τηλεφώνησε για να ζητήσει βοήθεια, μα για να προειδοποιήσει. Ο Szanto θυμήθηκε επίσης ότι, καθώς λάμβανε όλο και περισσότερα άσχημα νέα, κανόνισε «μια συνάντηση το μεσημέρι σε ένα ουδέτερο μέρος κοντά στο γραφείο της Κοινότητας» με τον Δρ Μπρούνο Μέντελσον, επικεφαλής του Γραφείου Οικονομικής Βοήθειας. Από εκεί μάθαμε περισσότερα για την

only got confirmation of news that had already come in. All of the Berlin synagogues had been set on fire; all had more or less been burned. Fire had ravaged only the interior of the main synagogue at 30 Oranienburger Strasse, from which the alarm had first been raised. The rapid intervention of the porter [Wainschel] and some other brave people had kept the flames from spreading.	κατάσταση και επικοινωνήσαμε με τον Heinrich Stahl, τον πρόεδρο της Κοινότητας. Λάβαμε μόνο την επιβεβαίωση των ειδήσεων που είχαν ήδη φτάσει. Όλες οι συναγωγές του Βερολίνου είχαν πυρποληθεί· όλες είχαν λίγο-πολύ καεί. Στην οδό Oranienburger 30, από όπου είχε σημάνει για πρώτη φορά συναγερμός, η φωτιά είχε καταστρέψει μόνο το εσωτερικό της κύριας συναγωγής. Η ταχεία επέμβαση του θυρωρού Wainschel και ορισμένων άλλων γενναίων ανθρώπων απέτρεψε την εξάπλωσή της.
A fireman was in the building at the time. Next door, the premises of the Economic Aid Office appeared to be intact but were occupied by SS officers. In the meantime the SS were said to have left the main office on the other side of the synagogue, but we weren't sure because the gate was locked. The ground-floor windows had been smashed, the inside of the rooms demolished.	Εκείνη τη στιγμή στο κτίριο βρισκόταν ένας πυροσβέστης. Δίπλα, οι εγκαταστάσεις του Γραφείου Οικονομικής Βοήθειας φαίνονταν άθικτες, αλλά ήταν κατειλημμένες από αξιωματικούς των SS. Εν τω μεταξύ, ακουγόταν ότι τα SS είχαν εγκαταλείψει το κεντρικό γραφείο στην άλλη πλευρά της συναγωγής αλλά δεν ήμασταν σίγουροι, καθώς η πύλη ήταν κλειδωμένη. Τα παράθυρα του ισογείου είχαν γίνει θρύψαλα, το εσωτερικό των δωματίων είχε καταστραφεί.
Approaching via side streets, we then tried to get into the rear courtyard of the complex through a back entrance, and we managed to make contact with Wainschel, who told us that the SS	Πλησιάζοντας από παράδρομους, προσπαθήσαμε αργότερα να μπούμε στην πίσω αυλή του συγκροτήματος από μια πίσω είσοδο και καταφέραμε να έρθουμε σε επαφή με τον Wainschel, ο

officers were lounging . . . in the front offices and freely rewarding themselves with beer and wine after their “heroic actions” of the previous night. His wife [Berta, née Landbrand] and his children [Isidor, b. 1927, and Leo, b. 1930] were forced to wait on the “heroes,” get them drinks, clean their boots. We could get little more information out of this completely broken man.	οποίος μας είπε ότι οι αξιωματικοί των SS <i>χαλάρωναν</i> στα μπροστινά γραφεία και επιβράβευαν τους εαυτούς τους με μπύρα και κρασί μετά τις «ηρωικές τους πράξεις» της προηγούμενης νύχτας. Η σύζυγός του, Berta, και τα παιδιά του, Isidor και Leo, αναγκάζονταν να υπηρετούν τους «ήρωες»: να τους φέρνουν ποτά, να καθαρίζουν τις μπότες τους. Ήταν εντελώς διαλυμένος, δεν μπορούσαμε να του αποσπάσουμε περισσότερες πληροφορίες.
A frequently printed photograph of the New Synagogue in flames bears in its caption the date of November 9–10, 1938, dates that, in fact, are incorrect. The photograph is a postwar fabrication. We know this because the synagogue’s small east dome, including the entire tower that supports it, is missing from the image.	Μια συχνά τυπωμένη φωτογραφία της φλεγόμενης Νέας Συναγωγής φέρει στη λεζάντα της την ημερομηνία 9-10 Νοεμβρίου 1938, ημερομηνίες που στην πραγματικότητα είναι λανθασμένες. Η φωτογραφία είναι μεταπολεμικό κατασκεύασμα. Αυτό το γνωρίζουμε επειδή ο μικρός ανατολικός τρούλος της συναγωγής, συμπεριλαμβανομένου ολόκληρου του πύργου που τον στηρίζει, λείπει από την εικόνα.
Seeing this photo for the first time in the late 1970s, I originally assumed that the picture had been taken during the [American] bombing raids that took place in 1943, on the night of November 22–23, 1943. However, in his 1990 book <i>Der beherzte Reviervorsteher</i> (The Courageous Policeman), Heinz Knobloch clearly demonstrates that smoke and flames were retouched to a postwar photograph taken in April 1948 by a photographer named Heinscher	Βλέποντας για πρώτη φορά τη φωτογραφία αυτή στα τέλη της δεκαετίας του 1970, υπέθεσα αρχικά ότι είχε τραβηχτεί κατά τη διάρκεια των αμερικανικών βομβαρδισμών που έγιναν τη νύχτα της 22^{ας} προς την 23^η Νοεμβρίου του 1943. Ωστόσο, ο Heinz Knobloch στο βιβλίο του “<i>Der beherzte Reviervorsteher</i>” («Ο θαρραλέος αστυνομικός») του 1990, καταδεικνύει

from the Haupttelegraphenamt (Central Telegraph Office), which stood opposite the synagogue.	σαφώς ότι ο καπνός και οι φλόγες ρετουσαρίστηκαν πάνω σε μια μεταπολεμική φωτογραφία που τράβηξε τον Απρίλιο του 1948 ένας φωτογράφος ονόματι Heinscher από το Κεντρικό Τηλεγραφείο απέναντι από τη συναγωγή.
Elsewhere, I have written about how this came about. Jewish shops, and not just synagogues, were devastated in the course of the pogrom. The city was a terrible sight, above all in the commercial districts, for example around the Kurfürstendamm in the western part of the city on Alexanderplatz in Mitte. The Colombian ambassador Jaime Jaramillo Arango described the night's events in a report to the Colombian president, Eduardo Santos: "To get a view of it by day . . . we set off about 10 a.m. to look at the scene of the events. We were of course curious to catch a glimpse of the horror on display in Berlin as well as in all other German towns: destruction, plunder, burnt-out synagogues, a certain vigilantism—images that Dante himself could not have conceived, since the torments bear the refined mark of this century."	Έχω γράψει αλλού για το πώς συνέβη αυτό. Ωστόσο, όχι μόνο οι συναγωγές, αλλά και τα εβραϊκά καταστήματα καταστράφηκαν κατά τη διάρκεια του πογκρόμ. Η πόλη ήταν ένα φρικτό θέαμα, κυρίως στις εμπορικές συνοικίες, για παράδειγμα στο δυτικό τμήμα της πόλης γύρω από το Kurfürstendamm και στην Alexanderplatz στο Mitte. Ο Jaime Jaramillo Arango, πρέσβης της Κολομβίας, περιέγραψε τα γεγονότα της νύχτας σε μια έκθεση προς τον Κολομβιανό Πρόεδρο Eduardo Santos: «Για να έχουμε εικόνα όσο ήταν μέρα ... ξεκινήσαμε γύρω στις 10 π.μ. για να δούμε τον τόπο των γεγονότων. Είχαμε την περιέργεια να πάρουμε μια γεύση από τη φρίκη που παρουσιαζόταν στο Βερολίνο, καθώς και σε όλες τις άλλες γερμανικές πόλεις: καταστροφές, λεηλασίες, καμένες συναγωγές, ένα είδος αυθαίρετου εκδικητισμού - εικόνες που ο ίδιος ο Δάντης δεν θα μπορούσε να συλλάβει, αφού τα βασανιστήρια φέρουν τα εξευγενισμένα

The Secretary of the Colombian Embassy, Rafael Rocha-Schloss, described the situation to his Foreign Minister, Luis López de Mesa: As we neared our apartment on the Kurfürstendamm [on the night of November 9–10], we were suddenly astonished to see a group of people armed with iron bars systematically smashing up all of the large shops on the street. The destruction was targeted at Jewish property, and, since I was driving slowly and discreetly, I could see how these barbaric acts were being carried out along the street. Some of the vandals smashed in the windows, as others forced their way in, destroying furnishings and throwing the goods into the street, where they were . . . looted. Here and there on the street corners, under cover of darkness, stood a few cars from which people wearing the black uniforms of the SS . . . gave orders and led the vile devastation. This spectacle at the heart of Berlin was truly horrific; shards of glass windows littered the pavement, goods were shredded, and the shops were filled with rubble. And so it was that, the next	χαρακτηριστικά αυτού του αιώνα». Ο γραμματέας της πρεσβείας της Κολομβίας, Rafael Rocha-Schloss, περιέγραψε την κατάσταση στον υπουργό Εξωτερικών του, Luis López de Mesa: Καθώς πλησιάζαμε στο διαμέρισμά μας στο Kurfürstendamm τη νύχτα της 9^{ης} προς 10^η Νοεμβρίου, είδαμε ξαφνικά εμβρόντητοι μια ομάδα ανθρώπων οπλισμένων με σιδερένιες ράβδους να σπάει συστηματικά όλα τα μεγάλα καταστήματα του δρόμου. Η καταστροφή στόχευε στην εβραϊκή ιδιοκτησία και, καθώς οδηγούσα αργά και διακριτικά, έβλεπα τον τρόπο με τον οποίο αυτές οι βαρβαρότητες διαπράττονταν κατά μήκος του δρόμου. Κάποιοι από τους βάνδαλους έσπαζαν τις βιτρίνες, ενώ άλλοι εισέβαλλαν ορμητικά, καταστρέφοντας έπιπλα και πετώντας τα εμπορεύματα στο δρόμο. Ακολουθούσε πλιάτσικο. Σε κάποιες γωνίες των δρόμων, καλυμμένα απ' το σκοτάδι, βρίσκονταν μερικά αυτοκίνητα μέσα απ' τα οποία άνθρωποι ντυμένοι με τις μαύρες στολές των SS έδιναν εντολές και καθοδηγούσαν τη χυδαία καταστροφή. Αυτό το θέαμα στην καρδιά του Βερολίνου ήταν πραγματικά φρικιαστικό· γυάλινα θραύσματα από
---	--

morning, Berlin's population had to be present at the largest demonstration of vandalism of modern times. Rocha-Schloss's Brazilian colleague, Themistokles de Graca Aranha, also reported on the devastation in the western part of the city:	παράθυρα κάλυπταν το πεζοδρόμιο, εμπορεύματα ήταν κομματιασμένα και τα καταστήματα ήταν γεμάτα με μπάζα. Και κάπως έτσι, το επόμενο πρωί ο πληθυσμός του Βερολίνου έπρεπε να παραστεί στη μεγαλύτερη επίδειξη βανδαλισμού της σύγχρονης εποχής. Ο Βραζιλιάνος συνάδελφος του Rocha-Schloss, ο Themistokles de Graca Aranha, περιέγραψε την καταστροφή στο δυτικό τμήμα της πόλης:
I myself saw how shops were devastated in broad daylight on the Kurfürstendamm, one of Berlin's main shopping streets, which contains most of the city's luxury shops. Police stood by doing nothing, watching the frightful spectacle with approval. They seemed to regret that they couldn't take part in the looting themselves.	Είδα με τα μάτια μου το πώς ρημάχθηκαν καταστήματα μέρα μεσημέρι στο Kurfürstendamm, έναν από τους κύριους εμπορικούς δρόμους του Βερολίνου με τα περισσότερα πολυτελή μαγαζιά της πόλης. Η αστυνομία έμενε άπραγη, παρακολουθώντας το τρομερό θέαμα επιδοκimasτικά. Φαίνονταν απογοητευμένοι που δεν μπορούσαν να συμμετάσχουν και οι ίδιοι στη λεηλασία.
On the nonaction of the police, Dr. Goebbels has said that they did not feel they were in a position to intervene against this justified and spontaneous declaration of will on the part of the German people. After all, Hitler's Minister continued, there was a justified revolt against the Jews; they were enemies of the German race.	Σχετικά με την απραξία της αστυνομίας, ο Γκαίμπελς δήλωσε πως δεν αισθάνθηκε ότι ήταν σε θέση να επέμβει σε αυτή τη δικαιολογημένη και αυθόρμητη δήλωση βούλησης του γερμανικού λαού. Εξάλλου, συνέχισε ο υπουργός του Χίτλερ, επρόκειτο για δικαιολογημένη εξέγερση εναντίον των Εβραίων· ήταν εχθροί της γερμανικής

Reich Propaganda Minister, which shows the shamelessness expressed in such general declarations. It was virtually impossible to resist the riots of the night from November 9 to 10, 1938. Nonetheless, there was some resistance, both on the part of foreign diplomats working in Germany and Berlin Jews themselves.	φυλής. Θα ήταν λάθος και μάλιστα γελοίο να σχολιαστεί ο ισχυρισμός αυτός του Υπουργού Προπαγάνδας του Ράιχ, ο οποίος φανερώνει την αισχρότητα που διέπει τέτοιες γενικές δηλώσεις. Ήταν ουσιαστικά αδύνατο να εναντιωθεί κανείς στα επεισόδια της 9^{ης} προς τη 10^η Νοεμβρίου του 1938. Εντούτοις, πρόβαλαν αντίσταση κάποιοι ξένοι διπλωμάτες που εργάζονταν στη Γερμανία αλλά και οι ίδιοι οι Εβραίοι του Βερολίνου.
---	---